

Η ιστορικότητα του αστικού τοπίου της Κέρκυρας Το τοπίο στη λογοτεχνία

Ορέστης Αλεξάκης, «Εικόνες μιας άλλης μνήμης», από τη συλλογή: *Μια πόλη, ένας συγγραφέας*, (επιμέλεια: Μισέλ Φάις), Εκδόσεις Μίνωας, Αθήνα 2001.

«...Μέναμε στο τέταρτο και τελευταίο πάτωμα, κάπου στη μέση της οδού Αγίων Πάντων. Αριθμός επτά, τότε, δεκαεπτά σήμερα. Το διαμέρισμά μας διέθετε και “σοφίτα αμπιτάντε”, δηλαδή “κατοικήσιμη στέγη”, όπως επίσημα μεταφράζεται. Είχαμε εκεί μια μεγάλη, παλιά κερκυραϊκή κουζίνα και μια εξίσου μεγάλη τραπεζαρία, που όπως όλες οι τραπεζαρίες στην Κέρκυρα, ήταν ταυτόχρονα και το καθιστικό μας. η σοφίτα μας, εκτός από τα τέσσερα μεγάλα παράθυρά της, δύο στην πρόσοψη και δύο πίσω, στο καντούνι του Αϊ-Γιάννη, είχε και τέσσερα φινιστρίνια, ανοιγμένα στις αντίστοιχες γωνίες, πάνω από τις κεραμοσκεπές.

Μαθητής δημοτικού, χάζευα την πόλη ώρες ολόκληρες, απ’ αυτούς τους φεγγίτες. Ποια πόλη δηλαδή; Τις ατέλειωτες στέγες, τα παλιά, διπλά και τριπλά φουγάρα και τα καμπαναριά των εκκλησιών – ανάμεσα στα οποία δέσποζε, όπως ήταν φυσικό το καμπαναριό τ’ Αϊ-Σπυρίδωνα. Όταν σημαίναν οι καμπάνες του, όλες μαζί, οι μικρούτσικες, οι μικρές και οι μεγάλες, κι ακόμη εκείνη η βαριά και βροντώδης, νόμιζα ότι θα γίνει το θαύμα, θ’ ανοίξουν ξάφνου οι πύλες του ουρανού και θα κατέβουν οι άγγελοι με τα φτερά τους και οι άγιοι με τις χρυσές ανεμόσκαλες. Ιδιαίτερα στα βορειοδυτικά έβλεπα μέχρι το λιμάνι κι ακόμη πιο πέρα, τη θάλασσα και τις βουνοκορφές του Παντοκράτορα.

[...]

Η βροχή κι η ομίχλη στο Λιστόν ή στο πάρκο της Πάνω Πλατείας είναι μια άλλη εικόνα που συντηρώ. Απόγευμα με ψιλόβροχο στα Μουράγια, μια άλλη. Τον περίπατο στη Γαρίτσα μου αρέσει να τον θυμάμαι δαρμένο από τα κύματα.

[...]

Τέλος, υπάρχει στη μνήμη μου ακόμη μια άλλη εικόνα της Κέρκυρας. Αυτή αναδύθηκε στο βλέμμα μου πολύ αργότερα, στα χρόνια της εφηβείας, χρόνια του ερωτικού σκιρτήματος και του μεταφυσικού προβληματισμού. Είναι η εικόνα της βαθιάς νυχτερινής πόλης. Μισοφωτισμένα καντούνια, με λιγοστά μεσαιωνικά φανάρια καρφωμένα στις γωνιές, πανύψηλα κτίρια με κλεισμένα παραθυρόφυλλα. Καμπιέλο, Πόρτα-Ρεμόντα, Αϊ-Πατέρες. Ήχοι βημάτων που η ηχώ πολλαπλασιάζει. Εκεί είδα

νοερά να περιφέρεται η σκιά του νυχτερινού περιπατητή Ανδρέα Κάλβου, ενώ αρκετές δεκάδες χρόνια αργότερα, ένας άλλος λάτρης της νυχτερινής ερημιάς, ο Κερκυραίος ποιητής και λόγιος Νίκος Λευτεριώτης, διέσχιζε αυτά τα ίδια στενά, με το δικό του αργό και ήρεμο βήμα. Η νυχτερινή, αποβροχάρικη Κέρκυρα, μια πόλη όπου το παρόν και το παρελθόν είναι αδύνατον να διαχωριστούν.»

Μάρα Βίγκα, *Alberobello. Η προσδοκία της τύχης*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2008.

«...Στην Ευρώπη είχε αρχίσει η οικονομική κρίση που κορυφώθηκε αργότερα, το 1893. Δεν φαινόταν όμως να έχει αγγίξει την Κέρκυρα, που έσφυζε από ζωή. Θέατρο, συναυλίες, δεξιώσεις. Τα οικονομικά των Τούκκι δεν τους επέτρεπαν να παρακολουθούν τα περισσότερα από αυτά που λάτρευαν. Μόνο το καλοκαίρι πήγαιναν στις υπαίθριες συναυλίες στην Επάνω Πλατεία της Σπιανάδας. Αντάλλασαν όμως επισκέψεις μετά το φαγητό στα σπίτια φίλων. Τις λεγόμενες βεγγέρες. Τους καλούσαν όχι μόνο γιατί ήταν ευχάριστοι και εύθυμοι από τη φύση τους αλλά και για να ακούσουν τη μελωδική φωνή της Καρλόττας που ποτέ δεν αρνείτο να τραγουδήσει. Ήταν κάτι που την γέμιζε χαρά. Έπαιζε και η ίδια πιάνο αλλά συνήθως ήταν οι ταλαντούχοι Ιταλοί και Κερκυραίοι φίλοι τους που με μεγάλη δεξιοτεχνία την ακομπανιάρανε στις αγαπημένες της άριες από τις όπερες που προτιμούσε. Ροσσίνι, Ντονιζέτι και φυσικά Βέρντι.

[...]

Η Κέρκυρα δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν ένα καλό εμπορικό κέντρο, έγραφαν στις ετήσιες εμπορικές αναφορές τους τα αγγλικά προξενεία της Κέρκυρας προς την μητρόπολή τους, το Λονδίνο. Η σπουδαιότητά της έγκειταν στο να προσφέρει κοντινή και κατευθείαν είσοδο προς και από την Ευρώπη για ταξιδιώτες και έγγραφα. Καθώς επίσης και για σπορ στην απέναντι πλευρά της ακτής κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Όσο αφορά την ποτοποιία, η κερκυραϊκή εξαγωγή κρασιού (vintage) της συγκεκριμένης χρονιάς 1897-1898 υπολογιζόταν σε 50.000 βαρέλια περίπου. Οι ποτοποιίες παρήγαγαν κρασί από αποξηραμένα φρούτα επειδή στο νησί δεν καλλιεργείτο η κορινθιακή σταφίδα. Κρασί από αποξηραμένα φρούτα παρήγαγαν και πολλές γαλλικές ποτοποιίες για τον ίδιο λόγο.»